

goje «femme débauchée»; i des d'allà va desbordar-se encara un poc en domini alemany: només, però, fins als dialectes lorenesos, *goje* 'dona bruta' («schlampig») i suabians ('mossa').

Totes les etimologies que se n'han proposat són clarament insostenibles; altrament totes tenen el tort de partir dels significats pejoratiu i secundaris propis de l'occitanisme francès, i negligir el valor del mot en la llengua d'origen: com sempre, el francès és l'únic que compta per als romanistes internacionals quan fan etimologia, i les llengües mediterrànies es tenen poc en compte. Sainéan, en una nota breu (*BhZRPb*, x, 111, 112, n. 1) vol fixar-se en un mot *gouyo* 'truja', poc conegut, d'algun parlar local gascó, d'etimologia ignorada, i pendre'l com a base del noble mot occità antic i modern i català, en tota la seva antigor i amplitud.

Notem que en els testimonis medievals no hi ha ni el més lleu senyal de matis pejoratiu: la *goja* del doc. gascó del S. xv, és una noble donzella que ha mort, i que hom plora i enterra; el *gojat* de Bergerac és sobrenom d'un personatge respectable, el de Milhau és un jove obrer els drets del qual volen protegir. No és estrany que, els qui vénen després d'ell, l'enfilin pel mateix costat, i pensin en altres animals; però un diria que és el summum suposar que pugui venir del nom d'un peix, i més aviat petit, el cabot o gòbi(t) (Латí ГОБИУС, -БИО), com desenrotllà llargament Alicia Sperber («Zur Bildung romanischer Kindernamen», *Bb. ZRPb*, xxvii, 145-8): altrament el derivar tals denominacions de noms de peixos i animalets semblants era una idea fixa d'aquesta senyora.³

El germanista ThBraune (*ZRPb*, XLII, 142), sempre partint del significat recent del manlleu fr. *goujat* 'home brutal' vol derivar-ho de GUBIA 'eina perforadora'. Spitzer en protestà tot seguit (*ZRPb*, XLII, 201-203), amb bones raons, d'una semàntica tan simplista; però ell també partí dels significats francesos pejoratiu, i en particular d'un *gouge* «grosse fille» del Bas Maine, i de l'angeví *goujat* «goinfre, glouton» (simples facetes de la degeneració semàntica del mot en penetrar manllevat en territoris d'oil): i llavors vindria d'un mot local del Poitou, *gouger* 'atipar oques, engrèixar-les', i en definitiva també sortiria de *gouger* 'buidar amb gúbia', passant per *gougette* «poche de vêtement».

No perdem temps refutant piruetes semàntiques tan rebuscades. I atenguem a l'etimologia que ha tingut més èxit: la de Diez, que partia de l'hebr. *goi* 'poble', hebreu modern *goje* 'serventa cristiana' (*Wb.*, 601): no cal dir que, com sempre, obsessionat pel fr. *goujat* 'bastaix, home grosser', tan secundari. Que un mot d'alemany vulgar vingui del yídix, sobretot si és argòtic, és un fet quotidià en l'ambient alemany, i és perdonable que l'alemany Diez hi caigués en aquells temps heroics. Que un mot de l'hebreu antic i bíblic hagi passat al romànic és rar fins en el vocabulari culte, i més en el vulgar, però encara se'n dona algun cas, i és concebible; però del yídix! Car en hebreu, mentre aquesta llengua fou viva i popular, *goj* no va significar més que 'poble, nació', després s'aplicà a

'les gents', i per tant, en l'isolament creixent del poble judaic, acabà per aplicar-se en particular a 'els gentils', 'els no israelites' (Gesenius, *Hebr. u. Aramäisches Handwörterbuch*, p. 140).

El mot entre els hebreus sobrevisqué a la mort de la llengua, en qualitat de terme religiós, però mai ha arribat a significar pròpiament altra cosa que 'no jueu': tant una jueva pobra pot servir cristians, com una cristiana pobra podrà servir hebreus: i així s'ha donat el cas que, entre els jueus alemanys, *goje* hagi arribat a significar 'serventa cristiana'. Tots els romanistes amb pensar crític van rebutjar naturalment la idea: Spitzer, que naturalment sabia més yídix i civilització hebrea que ningú; Bloch, que es limità (segurament després de rebutjar el consell del seu auxiliar Wartburg) a declarar *goujat* i *gouge* d'«origine obscure»; i M-Lübke, que en el *REW*, 3815, després de refutar la idea de Braune, rebutja encara més la de Diez, limitant-se a dir que encara era més remota («liegt fern»).

Però Gamillscheg insistí a adoptar-la, sense raonar-la més (*EWFS*) i el mateix fa W. v. Wartburg (*FEW*); ¿segurament per què no en saben cap més i els repugna reconèixer-ho? Ja deu ser això; però tanmateix és enorme que Wartburg, després de la mort de Bloch, li hagi imposat aqueixa insostenible etimologia, en l'edició de Bloch. I M-Lübke, en les seves últimes velleses, impressionat per la mala decisió dels seus col·legues, i citant-los com a responsables, també va adoptar-la en el *REW* (3918c).

L'origen, doncs, és desconegut. Però ha de trobar-se en un mot molt antic i que signifiqui únicament 'noia, donzella', i aplicada a l'home 'xicot, minyo'. Més raonable, per a mots tan importants dins els conceptes de la nostra vida, i amb una àrea originària tan coherent com Gascunya-Llenguadoc-Catalunya del Nord, és pensar en un origen pre-romà. D'on, no ho sé.

Que pugui sortir de l'arrel indoeur. GON/GN/GEN- 'engendrar' és una idea que en aquest cas restarà apriorística i ben atrevida, però no estirada pels cabells com totes les altres. Recordem que d'aquesta arrel han sortit el nom de 'fills', 'descendents', 'nens', 'infants', en una caterva de llengües indoeuropees: scr. *jāh* 'descendent', *pra-jā* 'descendència', pruss. ant. (*kuni*) *gaištis* 'fill (del rei)', irl. ant. *in-gen* 'noia', ags. *cynd* 'descendent', ky. ant. *gint* 'nen', ave. *fra-zaintiis* 'descendència', gal *gnāthā* 'filla' (però en el fur de Nevers vol dir 'noia'), esc. ant. *kund* 'fill', a-al. ant., b-al. ant. i al. mod. *kind* 'infant' (Pok., *IEW*, 374-5).

Algunes de les formes concretes d'aquesta varietat semàntica es presenten amb la forma radical GN-IO-/GON-IO-/GEN-IO-: ll. *pro-geniēs* 'descendència', gòt. *kuni*, a-al. ant. *chunni* 'llinatge' (< GN-IO-M), esc. ant. *konn* 'fill'. En teoria ¿qui pot negar que tal GN-IO-pogués vocalitzar-se en GUJO/GUJĀ o GOJO/GOJĀ en sorotàptic, puix que el resultat de *ŋ*, tot desnasalitzant-se, fou simplement *a* (< *o*) en indoirani i en grec? Hem vist a *GALTA* que el resultat de GN-Ū-TĀ fou justament GAŪOTA amb el mateix resultat desnasalitzat *ŋ* > *o* que postularíem ací.